

ΘΕΜΑ 14^ο
(ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ Περί Ειρήνης 35-36)

Καὶ ταῦτ' εἰ μὴ κατὰ πάντων οὕτως εἴθισται συμβαίνειν, ἀλλὰ τό γ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοῦτον γίγνεται τὸν τρόπον. Χρὴ δὲ τοὺς εὖ φρονούντας, ἐπειδὴ τὸ μέλλον ἀεὶ συνοίσειν οὐ καθορῶμεν, τὸ πολλάκις ὠφελοῦν, τοῦτο φαίνεσθαι προαιρουμένους.

- 5 Πάντων δ' ἀλογώτατον πεπόνθασιν, ὅσοι κάλλιον μὲν ἐπιτήδευμα νομίζουσιν εἶναι καὶ θεοφιλέστερον τὴν δικαιοσύνην τῆς ἀδικίας, χειρὸν δ' οἴονται βιώσεσθαι τοὺς ταύτη χρωμένους τῶν τὴν πονηρίαν προηρημένων. Ἡβουλόμην δ' ἂν, ὥσπερ προσῆκόν ἐστιν ἐπαινεῖσθαι τὴν ἀρετὴν, οὕτω πρόχειρον εἶναι πεῖσαι τοὺς ἀκούοντας ἀσκεῖν αὐτήν· νῦν δὲ δέδοικα μὴ μάτην τὰ τοιαῦτα λέγωμεν. Διεφθάρμεθα γὰρ πολὺν ἤδη χρόνον ὑπ' ἀνθρώπων οὐδὲν ἄλλ' ἢ φενακίζειν δυναμένων, οἱ τοσοῦτον τοῦ πλήθους
- 10 καταπεφρονήκασιν ὥσθ' ὅποταν βουληθῶσιν πόλεμον πρὸς τινὰς ἐξενεγκεῖν, αὐτοὶ χρήματα λαμβάνοντες λέγειν τολμῶσιν ὡς χρὴ τοὺς προγόνους μιμεῖσθαι καὶ μὴ περιορᾶν ἡμᾶς αὐτοὺς καταγελωμένους, μηδὲ τὴν θάλατταν πλέοντα τοὺς μὴ τὰς συντάξεις ἐθέλοντας ἡμῖν ὑποτελεῖν.

ΣΧΟΛΙΑ

- 1 **Καὶ ταῦτ'**: 'και μάλιστα – και κυρίως', επιρρηματική έκφραση. **εἰ μὴ...εἴθισται**: υποθετική πρόταση με απόδοση το ρ. 'γίγνεται'. **συμβαίνειν**: υποκείμενο στο απρόσωπο ρ. 'εἴθισται'. **τό γ'**: ονομαστική, υποκ. στο 'γίγνεται'.
- 2 **τοῦτον...τὸν τρόπον**: 'με αυτόν τον τρόπο', αιτιατική επιρρηματική του τρόπου. **τοὺς εὖ φρονούντας**: ἐναρθρη μτχ. ως ουσιαστικό, υποκείμενο στο ἀπαρέμφ. 'φαίνεσθαι'. **τὸ μέλλον**: ἐναρθρη μτχ. ως ουσιαστικό, αντικείμενο στο 'οὐ καθορῶμεν': 'ἐπειδὴ δεν βλέπουμε καλά αυτό που πρόκειται να...'. **ἀεὶ συνοίσειν**: ἀπαρέμφ. μέλλοντα του ρ. 'συμφέρει', αντικείμενο στην ἐναρθρη μτχ.
- 3 **τὸ πολλάκις ὠφελοῦν**: ἐναρθρη μτχ., ουσιαστικό, προεξαγγελτική παράθεση ἀντί της φυσιολογικής σειράς «τοῦτο φαίνεσθαι προαιρουμένους, το πολλάκις ὠφελοῦν»: **τοῦτο**: αντικείμενο στην μτχ. 'προαιρουμένους'. **προαιρουμένους**: κατηγορηματική μτχ.
- 4 **Πάντων**: γενική συγκριτική στο υπερθετικού βαθμοῦ επίθετο 'ἀλογώτατον'. Η ἀποψη ὅτι τα ἐπίθετα υπερθετικού βαθμοῦ πάντοτε συντάσσονται με γενική διαιρετική εἶναι λάθος. Αυτό πράγματι συμβαίνει μόνο, μόνο ὅμως ἀν το ἐπίθετο υπερθετικού βαθμοῦ εἶναι ἐναρθρο, π.χ. στην πρόταση «Σωκράτης ἦν ὁ σοφώτατος πάντων τῶν Ἀθηναίων» η γενική 'τῶν Ἀθηναίων' εἶναι διαιρετική. Ἀν ὅμως πούμε «Σωκράτης ἦν σοφώτατος πάντων τῶν Ἀθηναίων», τότε η ἀπουσία του ἀρθρου καθιστά την γενική συγκριτική, (για περισσότερα στο θέμα αὐτό δεξ [ΕΛΩ](#)). **ἀλογώτατον**: κανονικά για να εἶναι ἓνα ἐπίθετο ως αντικείμενο σε ρ. πρέπει να ἔχει ἄρθρο, για να θεωρηθεῖ ως ουσιαστικό. Μπορεῖ ὅμως και ἀναρθρο να εἶναι να

- γίνει αντικείμενο σε ρ., αν το επίθετο έχει θέση συστοίχου αντικειμένου, όπως εδώ. **ὄσοι...νομίζουσιν:** αναφορική επιθετική πρόταση ως υποκ. στο προηγούμενο ρ. **κάλλιον... ἐπιτήδευμα:** το επίθετο είναι επιθετικός προσδιορισμός και το ουσιαστικό σε αιτιατική πτώση ενικού αριθμού είναι κατηγορούμενο στο απαρέμφ. 'εἶναι'.
- 5 **καὶ θεοφιλέστερον:** ὅ,τι και το 'κάλλιον'. **τὴν δικαιοσύνην:** υποκ. στο απαρέμφατο. **τῆς ἀδικίας:** η γενική συντάσσεται με τα δυο επίθετα συγκριτικού βαθμού ως γενική συγκριτική. **χειρὸν:** είναι επίρρημα συγκριτικού βαθμού: 'κακῶς, χειρὸν, χερίστα'. Συντάσσεται με το 'βιώσεσθαι': 'χειρὸν βιώομαι ζῶ χειρότερα'. **δ' οἷονται:** η παρουσία του 'δέ' ενώνει την πρόταση αυτήν με την προηγούμενη αναφορική, οπότε είναι ἴδια. **βιώσεσθαι:** αντικείμενο στο ρ. **τοὺς ταύτη χρωμένους:** η ἐναρθρη μτχ. ως ουσιαστικό είναι υποκείμενο στο 'βιώσεσθαι'. Η ἐνδιάμεση δοτική της ἀντωνυμίας είναι αντικείμενο στην μτχ., ἀλλὰ ἐπειδὴ βρίσκεται ἀνάμεσα σε ὄνομα και ἄρθρο είναι και σε θέση επιθετικού προσδιορισμού, 'ταύτη = τῇ δικαιοσύνη'. **τῶν...προηρημένων:** ἐναρθρη μτχ., γενική συγκριτική στο ἐπίρρ. 'χειρὸν'. **τὴν πονηρίαν:** αντικ. στην μτχ.. Το ρ. 'προαιρέομαί τι = ἐπιλέγω κάτι κατὰ προτεραιότητα'.
- 6 **Ἐβουλόμην δ' ἄν:** δυνητική οριστική ιστορικού χρόνου, 'θα ἤθελα τώρα (χωρὶς ὁμως να το θέλω πραγματικά)', για να δηλώσει το ἀντίθετο του πραγματικού στο παρόν. **ὥσπερ προσήκόν ἐστιν:** δευτερεύουσα αναφορική παραβολική πρόταση.
- 7 **ἐπαινέισθαι τὴν ἀρετὴν:** το απαρέμφατο είναι υποκείμενο στην απρ. ἔκφραση 'προσῆκον ἐστί', και η αιτιατική του ουσιαστικού είναι υποκ. στο απαρέμφατο. **πρόχειρον εἶναι:** αντικείμενο στο 'Ἐβουλόμην ἄν'. **πεῖσαι:** υποκείμενο στην ἀπρόσωπη ἔκφραση 'πρόχειρον εἶναι'. **τοὺς ἀκούοντας ἀσκεῖν:** Η ἐναρθρη μτχ. και το απαρέμφατο είναι και τα δυο αντικείμενα στο 'πεῖσαι'. Το ρ. 'πέιθω' συντάσσεται με αιτιατική προσώπου και αιτιατική πράγματος: 'πέιθω τινά τι *πέιθω κάποιον σε κάτι*', ἀλλὰ και με αιτιατική προσώπου και απαρέμφατο: 'πέιθω τινά ἀσκεῖν *πέιθω κάποιον να εφαρμόσει*.'. Εδώ ὑπάρχει η δευτέρα σύνταξη. **αὐτήν:** 'τὴν ἀρετὴν', αντικείμενο στο 'ἀσκεῖν'.
- 8 **μὴ...λέγωμεν:** δευτερεύουσα ἐνδοιαστική πρόταση με ὑποτακτική, αντικ. στο ρ.
- 9 **οὐδὲν:** είναι αντικείμενο στην μτχ. 'δυναμένων'. **ἀλλ' ἢ φενακίζειν:** 'ἀλλ<ᾱ> ἢ φενακίζειν'. Ο 'ἢ' είναι συγκριτικός κι ὄχι διαζευκτικός. Και αυτό οφείλεται στο γεγονός ὅτι σύνδεσμος 'ἀλλά' ἐκτός ἀπὸ ἀντίθεση δηλώνει και σύγκριση, διότι παράγεται ἀπὸ το ἐπίθετο 'ἄλλος, -η, -ο', το οποίο στην ν.ε. δεν σημαίνει 'ἄλλος, -η, -ο', ἀλλὰ 'διαφορετικός, -η, ο'. Αυτό που στην ν.ε. ονομάζουμε 'ἄλλος, -η, -ο' είναι το 'ἕτερος, -α, -ον'. Για παράδειγμα: 'ἦλθε ἕτερός τις = ἦρθε κάποιος ἴδιος με τους προηγούμενους'. ἐνώ: 'ἦλθε ἄλλος τις ἦρθε κάποιος διαφορετικός με τους προηγούμενους'. Εξ ου και το ἐπίρρημα 'ἄλλως = διαφορετικά' (ἀπὸ ἐδὼ και το ν.ε. 'ἀλλιῶς'). Ο συγκριτικός 'ἢ' συγκρίνει το 'οὐδὲν' με το 'φενακίζειν': 'Εδὼ και καιρὸ καταστρεφόμεσθε ἀπὸ ἀνθρώπους που δεν τίποτε μπορούν (οὐδὲν δυναμένων), παρά να κοροϊδεύουν (ἢ φενακίζειν)'. **οἱ...καταπεφρονήκασιν:** αναφορική επιθετική πρόταση. **τοῦ πλήθους:** αντικείμενο στο ρ.
- 10 **ὥσθ'...τολμῶσιν:** συμπερασματική πρόταση με οριστική. **ὅπταν βουληθῶσιν:** χρονική πρόταση με Ὑποτακτική και τον αοριστολογικό – ὑποθετικό 'ἄν', με ἀπόδοση το ρ. 'τολμῶσι', για να δηλώσει την ἀόριστη ἐπανάληψη στο παρόν – μέλλον. **πόλεμον:** αντικείμενο στο 'ἐξενεγκεῖν'. **ἐξενεγκεῖν:** του ρ. 'ἐκ+φέρω', αντικείμενο στο 'βουληθῶσιν'.
- 11 **λαμβάνοντες:** 'δωροδοκούμενοι', ἀναρθρη συνημμένη ἐπιρρηματική μτχ. του τρόπου. **λέγειν:** αντικείμενο στο ρ. **ὡς χρῆ:** ειδική πρόταση αντικ. στο προηγούμενο ρ. **τοὺς προγόνους:** αντικείμενο στο ἐπόμενο απαρέμφ. **μιμεῖσθαι καὶ μὴ περιορᾶν:** και τα δυο απαρέμφ. υποκ. στο 'χρῆ'.

- 12 ήμᾶς αὐτούς:** ‘εμᾶς τους ίδιους’, αυτοπάθεια, η προσωπική αντωνυμία είναι αντικείμενο στο ‘περιορᾶν’, και η οριστική είναι κατηγορηματικός προσδιορισμός. **καταγελωμένους:** μτχ. συνημμ. στο ‘ήμᾶς αὐτούς’, κατηγορηματική. Το ρ. συντάσσεται: ‘περιορῶ τινά καταγελώμενον *αδιαφορώ για κάποιον να περιφρονείται – να εξευτελίζεται*’. **μηδὲ τὴν θάλατταν...ὑποτελεῖν:** η παρουσία του ‘μηδέ’ επιβάλλει να εννοηθεί πάλι το απαρέμφατο ‘περιορᾶν’, μόνο που ενώ η συνήθης σύνταξη του ρ. είναι ‘περιορῶ τινὰς πλέοντας τὴν θάλατταν *αδιαφορώ για κάποιους να πλέουν στην θάλασσα*’, εδώ έχουν αλλάξει οι θέσεις ‘περιορῶ τὴν θάλατταν πλέοντας τινὰς *αδιαφορώ στην θάλασσα να πλέουν κάποιοι*’. **τὴν θάλατταν:** αντικ. στο ‘πλέοντας’. **πλέοντας:** συνημμ. μτχ. στην έναρθρη μτχ. ‘τούς μὴ...ἐθέλοντας’, κατηγορηματική μτχ. **τούς μὴ...ἐθέλοντας:** αντικείμενο στο εννοούμενο απαρέμφατο ‘μηδὲ περιορᾶν’.
- 13 τὰς συντάξεις:** αντικείμενο στο ‘ὑποτελεῖν’, ‘αἱ συντάξεις *οι συμμαχικές εισφορές*’. **ἡμῖν:** δεύτερο αντικείμενο στο ‘ὑποτελεῖν’. **ὑποτελεῖν:** αντικείμενο στο ‘ἐθέλοντας’.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Και μάλιστα αν δεν συνηθίζεται έτσι να συμβαίνει σε κάθε περίπτωση, όμως αυτό το γεγονός τις περισσότερες φορές με αυτόν τον τρόπο γίνεται. Πρέπει όμως οι συνετοί άνθρωποι, επειδή αυτό που πρόκειται πάντοτε να ωφελεί δεν το γνωρίζουμε, αυτό που τις περισσότερες φορές ωφελεί, αυτό ακριβώς να φαίνονται ότι επιλέγουν κατά προτεραιότητα. Και έχουν πάθει το πιο παράδοξο πράγμα συγκριτικά με όλα γενικώς όσοι θεωρούν ότι είναι καλύτερη δραστηριότητα και πιο αγαπητή στους θεούς η δικαιοσύνη από την αδικία, όμως νομίζουν ότι θα ζήσουν πολύ χειρότερα όσοι εφαρμόσουν στην ζωή τους αυτήν, συγκριτικά μ’ εκείνους που επιλέγουν την κακία. Θα ήθελα λοιπόν τώρα, όπως ακριβώς είναι ταιριαστό να επαινείται η αρετή, έτσι εύκολο να είναι να πείσω εκείνους που ακούνε να την εφαρμόζουν. Τώρα λοιπόν φοβούμαι μήπως μάταια τέτοια λόγια λέμε. Διότι εδώ και πολύ καιρό έχουμε καταστραφεί από ανθρώπους που τίποτε δεν μπορούν, παρά να κοροϊδεύουν, οι οποίοι τόσο πολύ έχουν περιφρονήσει τον λαό, ώστε όταν θελήσουν να γίνει πόλεμος εναντίον κάποιων, αυτοί οι ίδιοι παίρνοντας χρήματα τολμούν να λένε ότι πρέπει να μιμούμαστε τους προγόνους και να μην αδιαφορούμε για εμάς τους ίδιους να εξευτελιζόμαστε, αλλά ούτε και την θάλασσαν να πλέουν εκείνοι που δεν θέλουν να δίνουν σε εμάς τις συμμαχικές εισφορές.